

ÚKZÚZ a udržitelné zemědělství

24.6.2022 - Ivana Kršková | Agrární komora ČR

Celostátní polní den zahájil ředitel ÚKZÚZ Daniel Jurečka.

Ve svém úvodním slově zmínil nové výzvy, které jsou před evropským i českým zemědělstvím a zaměřil se na to, jak na ně konkrétně reaguje ve své činnosti ÚKZÚZ. Vše po pandemii koronaviru bohužel komplikují ještě dopady války na Ukrajině: "Právě nyní pojem udržitelné zemědělství dostává nový - širší význam. Už nejde jenom o změnu klimatu, ochranu životního prostředí a biodiversity, kvalitu potravin a rozvoj venkova. Nově jde i o dostatek kvalitních potravin," uvedl. ÚKZÚZ se podílí na udržitelné produkci řadou činností od kontroly osiv a sadby, schvalování přípravků na ochranu rostlin a kontrolou jejich používání, podporou integrované ochrany rostlin či rostlinolékařství. Velké téma jsou i odrůdy a jejich vlastnosti.

Jako host vystoupil Jiří Sameš, předseda Agrární komory za okres Liberec a Jablonec nad Nisou. Za zemědělce poděkoval ústavu za tradici polních dnů, které se na zdejší zkušební stanici pořádají (s výjimkou dvou let v pandemii Covidu) již od roku 1977.

Vedoucí zkušební stanice Chrastava Alena Jahodová seznámila více než 120 účastníků polního dne s prostory stanice a jejími výživářskými a odrůdovými pokusy.

Na téma odrůd z pohledu šlechtění navázala docentka Pavlína Smutná z Mendelovy univerzity. Ve své přednášce popsala principy a postupy používané ve šlechtění rostlin se zaměřením na využití nových biotechnologických metod.

Přínos těchto metod spočívá v možnosti zvýšit genetickou variabilitu rychleji a přesněji, než lze dosáhnout tradičními postupy. Uvedla stávající legislativní opatření a zmínila problematiku usměrňování a kontrol komerčního využití plodin a produktů nesoucích nové vlastnosti. Na závěr zmínila perspektivní aplikace biotechnologických technik pro zvýšení tolerance rostlin k abiotickému stresu.

Na problematiku odrůd vhodných pro udržitelnou rostlinnou produkci se ve svém příspěvku zaměřil ředitel Národního odrůdového úřadu ÚKZÚZ Tomáš Mezlík. Strategické cíle jako je omezení používání pesticidů a hnojiv, boj se změnou klimatu, rozvoj integrované ochrany rostlin, integrované produkce a ekologického zemědělství, ale i zabezpečení potravinové bezpečnosti vede v úsilí šlechtit a v praxi uplatnit odrůdy odolnější k biotickým a abiotickým stresům, odrůdy efektivněji využívající živiny, odrůdy vhodné pro různé systémy pěstování při zachování vysoké produkční schopnosti a kvality. Klíčem k výběru těchto odrůd jsou nezávislé a objektivní informace, která přináší ÚKZÚZ jako výsledek zkoušek užitné hodnoty odrůd pro registraci a následně pro Seznam doporučených odrůd.

Na téma ekologizace zemědělství hovořil ředitel Sekce rostlinné výroby ÚKZÚZ Jiří Urban. Připomněl hlavní principy integrované ochrany rostlin, jejímž základem je prevence. K té patří například volba správného stanoviště a odrůdy, správný osevní postup, šetrné zpracování půdy, podpora biodiversity a přirozených nepřátel škodlivých organismů a správné hnojení. Teprve potom nastupuje nepřímá, biologická a alternativní ochrana rostlin. Až na špici této pyramidy jsou chemické pesticidy, které se musejí používat jen na základě monitoringu, prognózy a signalizace. Tyto principy představil na příkladu dlouhodobého výživářského pokusu ekologického zemědělství a zkoušení nízkorizikových přípravků na ochranu rostlin, které ústav provádí na svých zkušebních stanicích.

Ředitel Sekce zemědělských vstupů ÚKZÚZ, Miroslav Florián, se zaměřil na některé ožehavé otázky ve výživě a ochraně rostlin. Nastínil možnosti pro úspory hnojiv při současném zachování kvality i kvantity sklizně. Obdobnou optikou zhodnotil používání přípravků na ochranu rostlin, když definoval podmínky, za kterých lze realizovat určité úspory bez poškození sklizně. To vše velmi zajímavě dokumentoval na příkladech z praxe i perspektiv precizního zemědělství. V závěru stručně představil dlouhodobé výživářské zkoušky na stanici Chrastava, včetně vybraných výsledků. Upozornil na fakt, že zatímco úhrny srážek kolísají okolo dlouhodobého normálu, průměrné teploty vzrostly a až o dva stupně nad dlouhodobým normálem. Výsledky ukazují, jak je v této oblasti pro udržení dobré půdní úrodnosti potřebné vápnění, a že dobrý osevní postup dokáže do značné míry absorbovat negativa rostoucích teplot.

Ředitel Odboru zdraví rostlin ÚKZÚZ Jakub Beránek zdůraznil probíhající klimatickou změnu a její vliv na rostliny a hmyz. Zdůraznil dlouhodobě se zlepšující podmínky pro savý hmyz, jeho nárůst a související vyšší rizika s přenosem virů, fytoplazem a bakterií. Rovněž v důsledku klimatických změn poukázal na možnosti některých druhů škůdců založit více generací v roce. V druhé části příspěvku se zaměřil na rizika hmyzích invazí na nová území a uvedl několik aktuálních příkladů z území ČR: kněžici mramorovanou, makadlovku rajčatovou, vrtuli ořechovou apod. Poukázal i na možné riziko postupných adaptací na další druhy hostitelských rostlin. V závěru uvedl doporučení pro pěstitele v případě významného výskytu invazních škůdců.

V závěru polního dne proběhly komentované prohlídky odrůdových a výživářských pokusů, součástí byla i diagnostika aktuálních výskytů škůdců v pokusech zkušební stanice.

<https://www.akcr.cz/txt/ukzuz-a-udrzitelne-zemedelstvi>